

Justitiedepartementet

Polismyndigheten

Box 12256

102 26 Stockholm

Uppdrag till Polismyndigheten om insatser mot illegala vapen och explosiva varor inom landet

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Polismyndigheten att skapa förutsättningar för att ytterligare kunna motverka förekomsten av illegala vapen och explosiva varor inom landet.

Genom uppdraget ska Polismyndigheten särskilt:

- skapa enhetlig nationell statistik över i vilken utsträckning våldsbrott som utförs med hjälp av skjutvapen eller explosiva varor förekommer, i vilken utsträckning sådana våldsbrott leder till att personer dör eller skadas, om sådana våldsbrott sker inom ramen för kriminella konflikter eller inte, samt i vilken utsträckning sådana våldsbrott sker på offentlig plats med risk för skador för tredje person,
- genom ändamålsenliga system säkerställa en enhetlig och tillförlitlig beslagsstatistik,
- identifiera, utveckla och sprida effektiva arbetsmetoder för att motverka förekomsten av illegal användning av vapen eller explosiva varor i landet.

Uppdraget ska i relevanta delar genomföras i samråd med Brottsförebyggande rådet och Tullverket samt därutöver vid behov i samråd med andra berörda myndigheter. Uppdraget ska delredovisas senast den 1 mars 2017 och slutredovisas senast den 1 mars 2018. Eventuella hinder mot ett effektivt arbete mot förekomsten av illegala vapen eller explosiva varor ska uppmärksammas regeringen vid slutredovisningen av uppdraget.

Bakgrund

Under de senaste 20 åren har det skett en utveckling i Sverige där olika former av organiserad brottslighet blivit allt mer komplex och där kriminella blivit allt mer professionella i sin verksamhet.

Därtill har utvecklingen i vissa områden varit negativ, främst i förorterna till våra storstäder, i den meningen att lokala kriminella personer slutit sig samman och växt sig starkare i sin brottsutövning. Med våld och hot som maktmedel har lokala kriminella nätverk kunnat öka sin makt. Denna utveckling har bidragit till rädsla och otrygghet hos befolkningen i närsamhället och en svårighet för samhällsföreträdare att verka i områdena.

I takt med denna utveckling och till följd av ökade konflikter mellan kriminella har också gränserna för de kriminellas våldsanvändning förskjutits. Resultatet av en rapport som genomfördes av Brottsförebyggande rådet 2012 indikerar att antalet skjutningar till följd av konflikter mellan kriminella personer ökat. Vapen har blivit ett attribut i kriminella kretsar och används såväl i försvar som för att begå offensiva brott. Brottsförebyggande rådet konstaterade bland annat att åtgärder som tar sikte på att minska vapentillgången är angelägna.

Rikspolisstyrelsen och Tullverket slutredovisade i oktober 2014 resultatet av de tidigare regeringsuppdragen att minska införseln av illegala skjutvapen till Sverige.¹ Av redovisningen framgår att myndigheternas samverkan kring detta har förbättrats med bland annat ett ökat antal vapenbeslag till följd. Myndigheterna konstaterar att antalet skjutningar på offentliga platser varit omfattande under uppdragets genomförande vilket polisen bedömer är ett resultat av att kriminella i ökad utsträckning har tillgång till och använder skjutvapen. Tillgången till illegala vapen i Sverige bedöms vara stor och införseln av illegala vapen sker huvudsakligen i mindre volymer. Eftersom vapen inte är en förbrukningsvara tenderar de att cirkulera inom kriminella kretsar inom landet under lång tid.

Skälen för regeringens beslut

Sverige ska vara ett tryggt land att leva i för alla. Att vapen i ökande omfattning används på offentliga platser och i kriminella konflikter är särskilt oroande och leder till ökad rädsla och otrygghet bland de personer som vistas eller bor på platser där sådana våldsbrott äger rum. Upprepade förekomster av våldsbrott som utförs med hjälp av skjutvapen eller explosiva varor riskerar att minska förtroendet för rättsväsendet och tilltron till samhället som helhet.

¹ Ju/2012/8216/PO samt Ju/2012/6517/PO

Den ökande våldsanvändningen måste bekämpas genom kraftfulla åtgärder. En viktig prioritering för brottsbekämpande myndigheter måste därför vara att strategiskt och målinriktat arbeta mot de lokala kriminella grupperingar som med våld och hot tillskansar sig makt och ekonomisk vinning på bekostnad av andra människors trygghet och rättssäkerhet. Att motverka den ökande bevapningen inom organiserad brottslighet måste vara ett viktigt mål i detta arbete.

Polismyndigheten och Tullverket har som ett resultat av tidigare regeringsuppdrag stärkt sin samverkan för att motverka införseln av illegala vapen till Sverige. Regeringen ser positivt på detta arbete och på de initiativ som tagits för att säkerställa en långsiktig samverkan och effektivt samarbete för att minska införseln av illegala vapen. Detta arbete bör även fortsättningsvis vara prioriterat inom myndigheterna.

Regeringen konstaterar dock, bland annat mot bakgrund av myndigheternas redovisning av vapenuppdragen, att tillgången till illegala skjutvapen och explosiva varor i kriminella kretsar är förhållandevis stor och att de kan cirkulera inom landet under lång tid. Därtill menar myndigheterna att antalet våldsbrott som utförs med hjälp av illegala vapen eller explosiva varor ökar.

För att motverka denna utveckling krävs ökad kunskap genom bland annat enhetlig nationell statistik. Därutöver krävs att framgångsrika metoder för att motverka förekomsten av illegala vapen och explosiva varor utvecklas, används och sprids inom Polismyndigheten.

På regeringens vägnar

Anders Ygeman

Daniel Bergvall

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/KRIM
Justitiedepartementet/L4
Justitiedepartementet/Å
Justitiedepartementet/SSK
Finansdepartementet/BA
Finansdepartementet/SKA
Brottsförebyggande rådet
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Tullverket